

■ GLOSSA

Soluziuns pragmaticas

DAD ANDREAS CADONAU / ANR

Ludaihlas intenziuns guvernamentalas èn senz'auter da chattar en la resposta da la regenza grischuna vers la dumonda parlamentara dal deputà Tobias Rettich publicgada avant paucs dis. Il deputa è s'interessà a chaschun da la sessiun parlamentara dal favrer passà per las pussaivladads d'introducìr la translaziun simultana en il cussegl grond. Dal reminent in deputà da lingua tudestga. El ha fatg sia dumonda per eventualmain pussibilitar a deputadas e deputads da far diever da l'atgna lingua materna en la debatta. Las ludaihlas intenziuns guvernamentalas exprimidas en la resposta al deputà pertutgan per exempel l'avis da la regenza al consens da vulair impunder ils stgars meds finansials a disposiziun a la promoziun linguistica là nua ch'els pon avair il pli grond effect.

Preziada regenza grischuna, lubi la dumonda tge pomai ha ina translaziun simultana en in parlament da far cun promoziun linguistica? Fuss forsa interessant dad intervegnir dals ulteriurs chantuns bilings sche lur translaziun simultana en lur parlaments figurescha sut promoziun linguistica.

La constituziun grischuna stipulescha sut artigel 3 l'egualità da las trais linguas tudestg, rumantsch e talian. La dumonda dal deputà sche la regenza grischuna vesia en la pratica linguistica actuala dal cus-

segl grond in dischavantatg visavi deputadas e deputads da lingua taliana e rumantscha ha la regenza respundì tranter auter cun menziunar la realisabladad pratica dad ina translaziun simultana. La regenza constatescha che translatar votums en in parlament cun trais linguas saja bler dapli in complex ch'en in parlament cun duas linguas. E la regenza na vesa insumma betg ina soluziun pragmatica per ina translaziun simultana en il cussegl grond, la regenza grischuna vesa ina translaziun simultana en il cussegl grond per fitg complexa e cumbinada cun auts custs.

En verdad è la situaziun linguistica en il chantun Grischun fitg simpla e quella situaziun vegn respundida en il cussegl grond ch'è dal reminent betg sulet in club da passatemps, mabain la pli impurtanta istanza politica e statala sper il suveran. Incumbensada da discutir e decider la legislaziun da noss chantun cun represchenta da l'entir chantun. Per turnar tar la complexità da la situaziun linguistica

grischuna. Fertant che deputadas e deputads da lingua rumantscha e taliana chapeschan tudestg na chapescha la gronda maiortad da deputadas e deputads da lingua tudestga ni rumantsch ni talian. Ina situaziun linguistica reala en il chantun Grischun è lunsch davent da complexità.

Bun, pia dovria sulet ina translaziun dals votums rumantschs e talians en la lingua tudestga ed i dovria en quel cass sulet duas translaturas ubain translatur enstagl da sis respectiv du-desch sco postulà da la regenza grischuna en la resposta al deputà. Per la pretensiun da la regenza grischuna da stuaìr midar translatura u translatur suenter in'ura lavur en il cussegl grond han ins en vista da blers votums da deputadas e deputads tutta chapientscha. Il problem nun è en quel cass las minoritads linguisticas grischunas, mabain la maiortad, els na chapeschan betg las linguas da lur cumpatriots grischuns. La translaziun simultana dals votums talians e rumantschs en il cussegl grond custa sin fundament da las calculaziuns da la regenza publicgadas en la resposta al deputà Rettich per onn 50 000 francs. Tant tar soluziuns pragmaticas. In'otra dumonda che pertutga main la represchenta da lingua taliana en il cussegl grond, mabain pli tost la rumantscha. Èn els insumma pronts da discurre rumantsch era sche lur votums vegnan translats simulat per tudestg?